Осло – Да ли је полиција могла брже и енергичније да реагује и бар ублажи велику трагедију која је 22. јула задесила Норвешку, јесу ли потпуно затајиле тајне службе безбедности, да ли је полиција каснила у интервенцији и хапшењу масовног убице Андерса Брејвика, зашто им је било потребно готово читав сат од првог аларма да упуте снаге на омалено острво Утоја где је убијено 68 људи?

То су питања која ових дана раздиру норвешку јавност. Готово нестварно делује информација да специјалне ваздушне полицијске снаге нису реаговале. Хеликоптери, који су у тренуцима бомбашког напада и масовног убистава на острву били више него неопходни за контролу ситуације, евентуалну интервенцију и неутралисање убице, били су приковани на земљу.

Први полицијски хеликоптери у ваздуху изнад Осла полетели су пет сати после експлозије испред владиних институција.

Полицијски инспектор и шеф секције за заједничке операције у полицији Осла Јохан Фредриксен изјавио је за први канал државне телевизије да је његова јединица била ограничена, јер је једина хеликоптерска јединица била распуштена.

„Пилоти су добили вољно. Људи су послати на колективни годишњи одмор од краја јуна до почетка августа”, изјавио је Јохан Фредриксен.

Бивши шеф норвешке полиције Фин Абрахамсен тврди за државну телевизију НРК, да је полицијска хеликоптерска јединица затајила током трагедије.

„Зачуђујуће је да хеликоптери нису полетели само због сезоне колективних годишњих одмора и штедње новца”, сматра Абрахамсен, додајући да су размере злочина свакако могле бити ублажене. „Неки медији су имали своје хеликоптере и снимали трагедију на

острву. Хеликоптером би се убрзао приступ острву, брзе откривање и неутралисање убице, спречио би се оволики масакр.”

Са друге стране, шеф оперативне секције у полицији Осла Јохан Фредриксен тврди да изостанак акције хеликоптерских снага није имао последица на размере злочина. Хеликоптерска јединица не би могла да предузме нешто више, осим да сними и документује драму на острву, одговара на прозивке шеф оперативне јединице.

Полицијске снаге подигнуте су на узбуну у 17.38 минута у петак 22. јула, а убица је већ за то време, готово пун сат, несметано по острву „ловио” младе активисте и симпатизере подмлатка владајуће норвешке Радничке партије.

У 18.25, дакле, након непуног сата касније од првог позива за помоћ, елитна јединица норвешке полиције „Делта” пристала је бродом на острво Утоја, смештено 40 километара од Осла. Током инвазије на острву, полицији се дешава још један „малер” – брод у коме су пребацивани специјалци потпуно стаје – гаси се. Полицијска јединица морала је да се пребаци у други брод. Многи тврде да су и тада изгубљени драгоцени минути, што је несумњиво многе коштало живота.

Након два минута по доласку на острво, серијски убица је савладан. Андерс Брејвик није пружао отпор, полиција тврди да је код себе имао велику количину муниције.

Полицијски извори наводе да је у масакру на острву Брејвик користио полуаутоматску ловачку пушку „ругер мини 14”, која је и у војној употреби. Према првим резултатима обдукције тела убијених са острва, патолози тврде да је убица користио специјалне, думдум метке, који су забрањени свим међународним конвенцијама. Ови меци познати су као страшно разарајући, просто кидају тело и стварају велике унутрашње повреде.

Норвешка јавност критикује и рад тајне службе безбедности (ПСТ) и пита се како је могуће да безбедњаци нису имали никакав досије, информације о дугогодишњем планираном злочину. Према писању дневника ВГ, тајна полиција није држала Брејвика под својим „радарима”.

Шефица за информисање у норвешкој служби безбедности Сив Алсен каже да је Брејвик био под специјалним третманом, надзором агената, посебно због његових екстремних коментара на интернету.

„Пратили смо га више година, третиран је као ’особењак са јасном идеологијом’, али је деловао самостално, није припадао организованом екстремном или десничарском миљеу који му је стајао иза леђа”, објаснила је Сив Алсен, портпарол тајне полиције.

Радован Павловић

(Политика)